

KONSTANTINOS TSIVOS, ÚSTAV
ŘECKÝCH A LATINSKÝCH STUDÍÍ,
FF UK:

OTÁZKY SOUŽITÍ ŘECKÝCH
EMIGRANTŮ S ČESKOU
SPOLEČNOSTÍ

ÚSTAV ŘECKÝCH A LATINSKÝCH STUDÍÍ FF - UK

DUBEN 1948 – DOBOVÝ TISK O PŘÍCHODU ŘECKÝCH DĚTÍ

Mladá Fronta 27. IV. 1948

19 žalobců fašismu Zachraňujeme řecké děti

Zachraňujeme řecké děti

nebo v rozdrážených bunčících, a to bohužel právě ty nemají. Pálil jsem se jak dlouho jsou na cestě — Ježíš, nebo i více měsíců z toho největší části ztrávil utvářením do řeckých horách, stáje na ústku, hledející kudy přelít hranici. Některé přivedli horalé a partizány jiné v doprovodu starších sourozenců se dostaly na druhou stranu, a ovšem některé zameřily na pochodu ranou vládního vojska, nebo skončily v koncentračním táboře.

Život penmirá, ale je třeba pomoci

Věrní jsme, že k nám přicházejí děti "lutarho národa, ale něce jen jsme se báli o to, jaký stupeň civilizace dovolili těmto dětem dlouhý život v divokých horách, odložen od škol a stále pronásledování. Avšak naše setkání s nimi nás naplnilo obdivem. S jakou přirozenou ukázněností vystupovali, s jakým porozuměním se podrobily neobjevným destinačním oostřením, s jakou náruživostí se vrhly na nádobu s vodou, aby se umyly, jak obratně i ty malé děti zacházely s mýdlem.

Slyšeli jsme o útrapách kterými prošli, o tom že většina z nich ztratila rodiče, o tom, jak mnohé viděly umírat své neblížší a představovali jsme si, že k nám přijdou řady zoufalých, duševně vyčerpaných a ubídnutých dětí. Ale z rozptýlených hadrd divaly se na nás ty nekrásnější dětské tváře, klidné oči naplněné spíš zvědavostí než strachem.

A práce si zvládají

Řecké děti nás neuvěřivě klíkem a plátem, ale z oddělení vlaku v něm

Právo Lidu 7. IV. 1948

Pohostíme 2000 řeckých dětí

Čtvrtina jich přijede již koncem dubna

USA. — Na schůzce svolané Čs.-řeckou společností se v úterý odpoledne ustavil ústřední výbor, který bude řídit akce, jejímž výsledkem bude, že 2000 dětí z Markosova republikánského a demokratického Řecka bude letos umístěno v našich zotavovacích a ošravovacích. Z toho je zapotřebí 500 dětí umístit již od 1. května t. r., protože si toho velmi žádá jejich zdravotní stav. Výbor je složen ze zástupců ÚRO, Čs.-řecké společnosti, Rady Čs. žen — za Radu žen byla schůzce přítomna a zvolena do výboru posl. s. A. Jungwirthová — dále zástupci ministerstva zdravotnictví, dopravy, sociální péče, ČsČK, SCM, odbojových složek, Katolické Charity a Svazu českých novinářů.

Představitelka pracujícího lidu Československa, ÚRO, již ve schůzi svého představenstva rozhodla a pojedná o tom na své plenární schůzi ve dnech 7. až 8. dubna, že zainteresuje pro humanitní akci celou čs. pracující veřejnost, aby poskytla všem hmotnou i morální podporu. Zástupce lidové strany na schůzce též navrhl, aby se uvažovalo o tom, zdali by se všechny čs. děti nezřekly ve prospěch řeckých dětí dvou housek a jednoho parku měsíčně. Byla by to obaf slve i hmotná, ale především velké mravní gesto. K podpoře akce se hlásí i organizace jiné, na př. lékařnici, medikové, SOPV a j. ČsČK by mohl ihned umístit ve své režii v zotavovacích

Mladá Fronta 1. IV. 1948

Deset tisíc dětí přijede do ČSR

RECKO

Jmenuje se Christoforides Kostas, Řek, umí novofecky, srbochorvatsky a rusky. Je mu 22 let a byl hlavním štábním řecké demokratické mládeže, bojující v řadách Markosovy armády, vyslán ke Světovému týdnu mládeže do Bulharska, Maďarska, Polska a Československa. Seznámili jsme se ve vlaku, když jsme jeli na společnou přednášku k světovému týdnu mládeže do Hradce Králové, Malý, černý, tovému týdnů nohou. Odkud? Tak, od Angličanů. Je s jednou kratší nohou, nejrve proti Němcům a Italům, paryzánem od r. 1942, pak bylo Recko 15 dní svobodné a pak raněn, vyhořel se, pak bylo Recko 15 dní svobodné a pak přišli Angličané a po nich Američané. Král a fašistické vlády. Od prosince 1944 bojuje tedy s Markosem o konečnou vládu. Od prosince 1944 bojuje tedy s Markosem o konečnou vládu. Od prosince 1944 bojuje tedy s Markosem o konečnou vládu.

Když přišel anglický básník Byron, jeho potomci máhají svobodu Řecka. Jeho potomci máhají svobodu Řecka. Jeho potomci máhají svobodu Řecka. Jeho potomci máhají svobodu Řecka.

Jaké je mládeže v Markosově armádě?
Sedmdesát pět procent. Má přímo svoje pluky a čety, řecká demokratická mládež je nejaktivnějším orgánem nového života v osvobozených územích, rakuádá a vede školy, lidovýchovné kursy atd.

Jaké je inteligence?
Velmi dobrá. S Markosem spolupracují nebo sympatizují všichni skuteční řečtí inteligenti. Od rektora univerzity po posledního profesora a učitele.

Jaký je dnešní způsob boje v Řecku?
Dříve jen partyzánský. Teď už se bojuje frontálně a útočí se i na města; t. zv. vládní vojska zahájila ofensivu, Markos odpověděl úspěšnou protiofensivou.

Kolik území drží Markos?
Prakticky 70 procent — kromě velkých měst, protože tam mají Američané a Angličané těžké zbraně. Více než 90 procent národa jde s Markosem a lidovou frontou-EAMEM. Kdyby nebylo Angloameričanů, byli by Řekové dávno svobodni.

Co potřebuje bojující Řekové?
Léky, oděvy, boty, potraviny, pomoc dětem. Fašisté nezchránějí matky a děti, naopak, úmyslně je pobíjejí. Do sympatizujících zemí bude proto po dohodě posláno několik desítek tisíc řeckých dětí, aby vydržely, než Markos zvíťazí. Do Československa — jednáni jsou už v proudu —

Počet řeckých emigrantů v SSSR a v lidově demokratických zemích podle sčítaní KS Řecka (KKE) z r. 1950

Země	Dospělí emigranti	Slavomakedonci
SSSR	11.980	2.954
Československo	11.941	3.800
Polsko	11.458	5.479
Rumunsko	9.100	4.000
Maďarsko	7.253	3.299
Bulharsko	3.071	380
NDR	1.128	0
Celkem	55.881	19.912

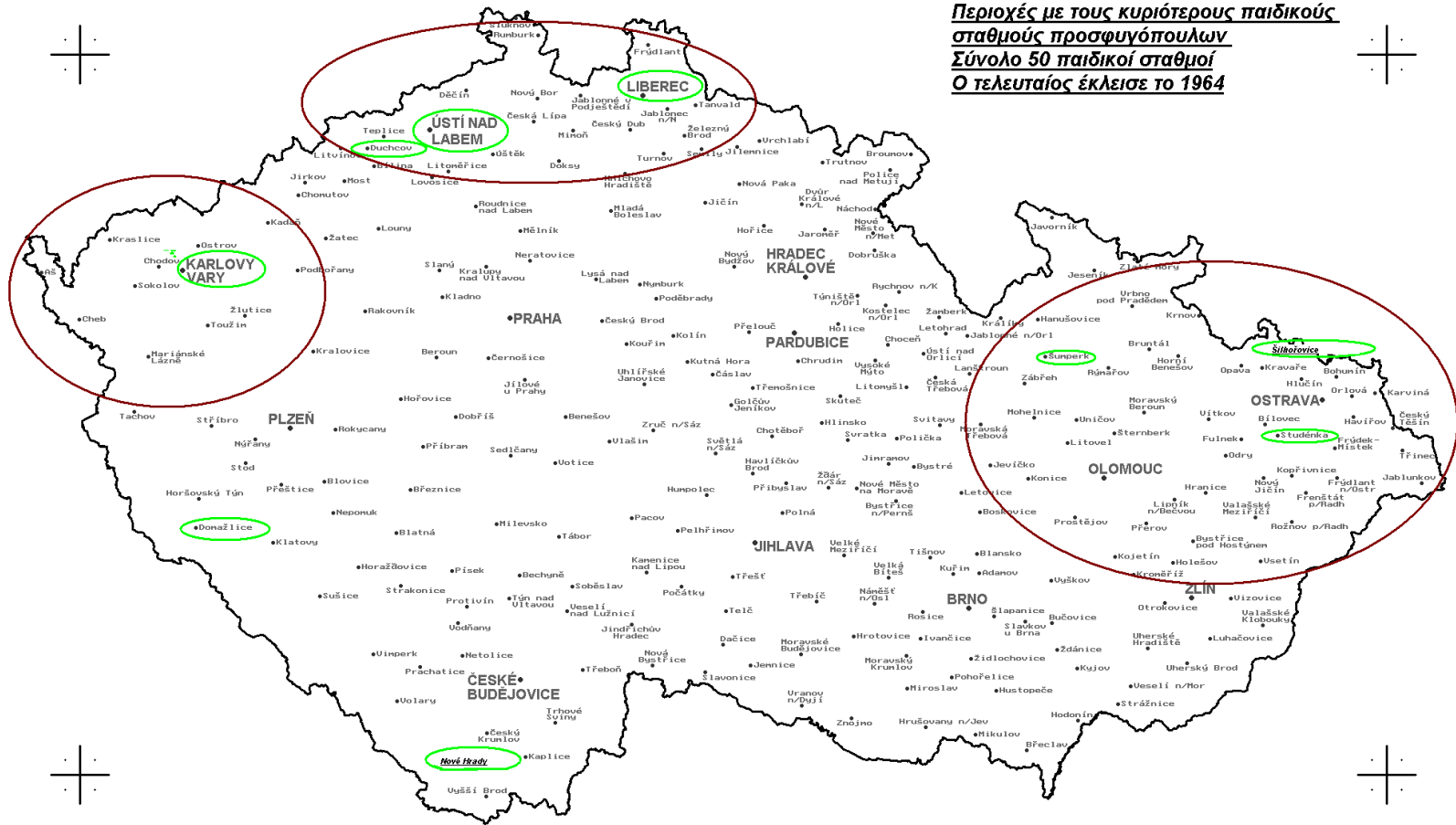
Země	Děti	Slavomakedonci
Yugoslavia	1.857	1.581
Československo	3.500	1.800
Polsko	3.500	1.750
Rumunsko	4.256	2.177
Maďarsko	3.000	1.750
Bulharsko	672	0
NDR	1.128	0
Celkem	17.913	9.058

Dětští emigranti (4/1948 – 8/1949)

- Od dubna do léta 1949 se dostalo do Československa celkem 3.900 řeckých dětí
- Ubytování ve více než 50 domovů pro řecké děti
- Koncem r. 1949 celkem 5.185 řeckých dětí na území Československa
- asi každé čtvrté dítě bylo slovanského původu.
- Do Československa zamířila třetí největší skupina řeckých dětí po Jugoslávii a Rumunsku.
- Striktní zachování národní identity dětí.

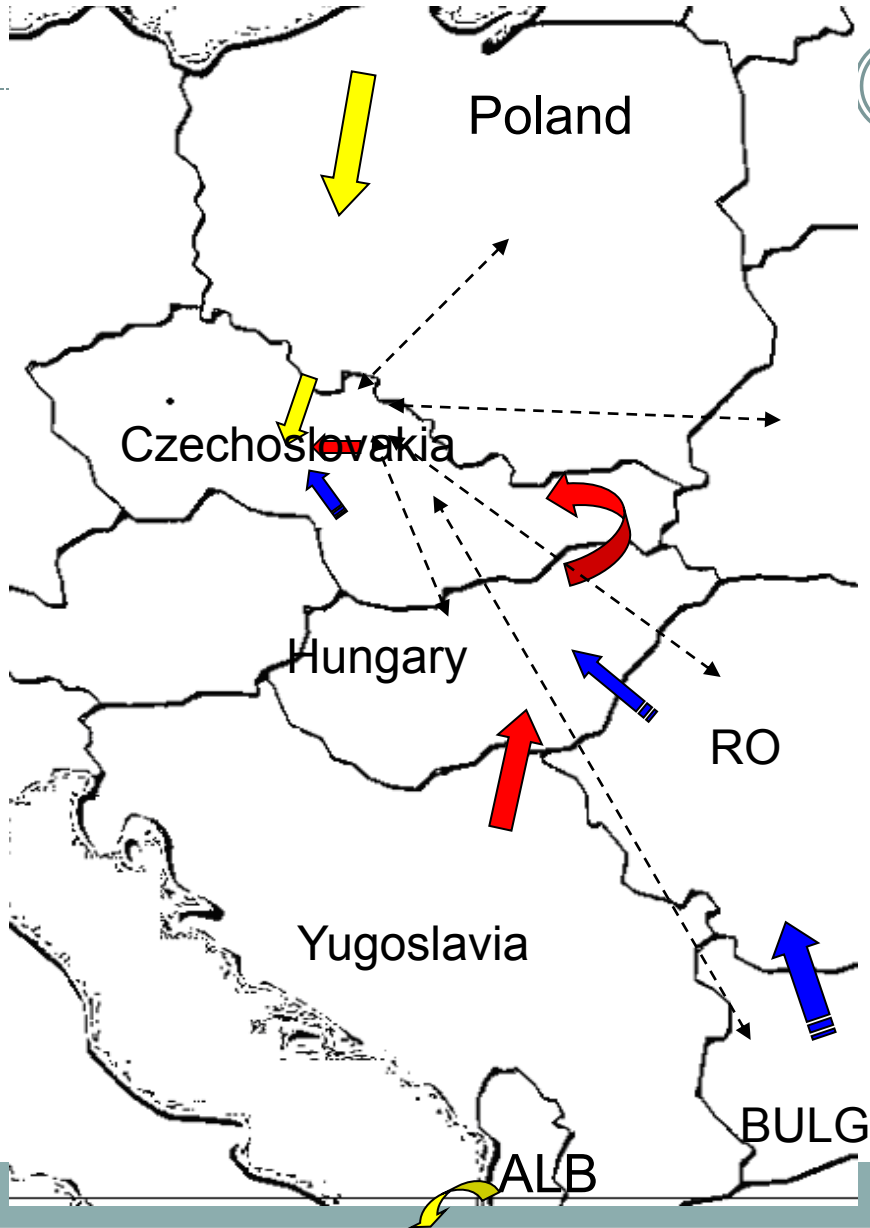
50 dětských domovů (1948-1963)

Zpráva pracovníka MPaSP Tomáše Kosty o „řecké akci“ – 9. 12. 1950

- *Děti přijely ve velmi zuboženém stavu, vychrtlé, špinavé, zavšivené, podvyživené a duševně podlomené. Byly to děti ve stáří od 1 měsíce do 14 let. S nimi přijížděly řecké a makedonské matky...*
- *V r. 1949 se nám nepodařilo provést ošacení tak, jak bylo žádoucí.*
- *Řečtí soudruzi nemají pedagogických zkušeností a v mnohých případech nejsou ještě politicky vyspěli*
- *Zřídili jsme mateřské školky s třídami po 35 dětech. Na těchto školkách vyučují řecké a makedonské instruktorky, které prošly naším školením.*
- *Děti jsou rozděleny do tříd, kde první a druhou třídu národní školy vyučují pouze řečtí a makedonští učitelé jazyk řecký a makedonský, dřečianis a zeměnis řeckas*

1949 :Příchod dospělých emigrantů

1. Polovina běženců (4.192 osob) přijela z Buljkesu čtyřmi železničními transporty. Přibližně dva měsíce v karanténních táborech Lešany, Mikulov a Svatobořice u Brna.
2. Druhá největší skupina (3.415 osob): Polské lodě je vyzvedly v albánském přístavu Drač. Přes Gibraltar dorazili do polského přístavu Gdyně. Odtud přijeli do Lešan a do Mikulova.

Transporty dospělých emigrantů do Československa

	Počet osob	Místo původu	Datum příjezdu	Ubytovací tábor
1	1.221	Buljkes	30.8.1949	Lešany
2	1.200	Buljkes	31.8.1949	Lešany
3	1.172	Buljkes	7.9.1949	Mikulov
4	599	Buljkes	10.9.1949	Svatoboř
5	20	Francie	09/1949	Lešany
6	1.803	Albánie	4.11.1949	Lešany
7	1.612	Albánie	12.12.49	Mikulov
8	444	Bulharsko	28.1.1950	Lešany
9	59	zranění	23.6.1950	nemocnice
Celkem	8.130			

Zpráva z transportu ... 17. 12. 1949

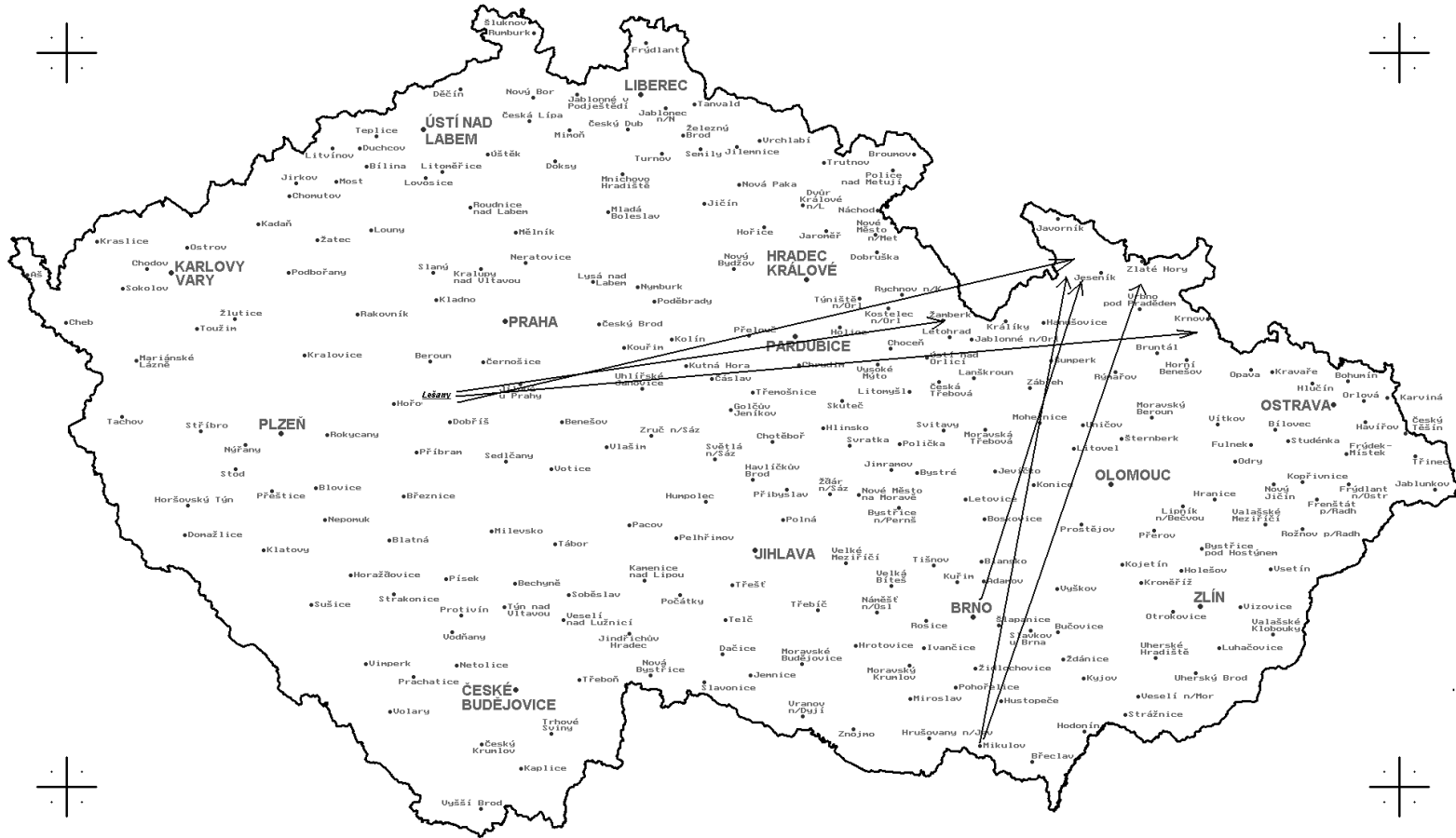
Διαδρομές προς Τσεχ/κία

- Z počtu 1620 osob je: 912 mužů, 492 žen, 216 dětí...
- Řekové byli z převážné části ve vojenských uniformách. Aby byl vojenský ráz transportu setřen, oblékli jsme je již v Gdyni do pracovních oděvů...
- Zdravotní stav uprchlíků je možno říci dobrý.
- Ve středisku (Mikulov) ihned prováděna dezinfekce, lékařská prohlídka a evidence (StB).

Cesty z karantény do nových domovů

Osídlování okresů Jeseník, Krnov a Žamberk

Osídlování Moravy

- Osídlovací proces začal 17. října 1949 a nejdříve byli po železnici přepraveni emigranti z Lešan do **Krnova, Jeseníků a Žamberku**.
- Život a pracovní zařazení Řeků ztěžovala drsná zima, špatná dostupnost a odlišné podmínky hospodaření v těchto okresech ve vztahu k Řecku.
- Problémy v oblasti kvality bydlení a v oblékání, s nimiž se emigranti potýkali dva nebo tři roky po svém příchodu. Např. Vasilis Bartziotas při své inspekční cestě v r. 1951 zjistil, že „v Krnově a v Jeseníku žijí některé rodiny ve velmi těžkých poměrech“, a jak dále líčil, „sám byl v bytě, kde v důsledku vlhkosti byly stěny obrostlé plísní“.

Problémy se stravováním

- Řekové např. neznali způsob přípravy moučných jídel s omáčkami.
- Požadovali přiděly většího množství zeleniny a luštěnin, které tvořily základ řecké kuchyně, v Československu jich však byl nedostatek a nestačily pokrývat jejich potřeby.
- V některých řeckých obcích fungovaly hromadné vývařovny a čeští zmocněnci navrhli poslat tam na přechodnou dobu své kuchařky, aby zaučily Řeky v přípravě českých bramborových jídel, ale tento návrh nebyl řeckou stranou přijat.

«Nespolehlivý živel na způsob cikánů»

- Problémy v procesu převýchovy řeckých rolníků na „proletáře“.
- Přestože třetina zaměstnaných emigrantů uzavřela v r. 1952 socialistické závazky a 318 bylo vyznamenáno za překonání pracovních norem, stovky dalších byly kritizovány za narušování výrobního procesu neustálou fluktuací, nerespektováním pracovní disciplíny a svévolným opouštěním pracoviště.
- Tomáš Kosta: „zařazování do zaměstnání bylo ztěžováno nepatrnou možností se s nimi dorozumět a naráželo na nepochopení zaměstnavatelů, kteří v nich viděli nespolehlivý živel na způsob cikánů“.

Και του χρόνου στην πατρίδα... „příští rok ve vlasti“.

Pocit dočasnosti a dlouhodobého provizoria napomohl k vytvoření jisté subkultury, charakteristické pouze pro tuto skupinu, která zahrnovala:

- a) tradiční řeckou kulturu, která je sice výrazně odlišná v každém regionu Řecka, v podmínkách emigrace se však přeměnila a získala jisté nové, sjednocující rysy, charakteristické jen pro tuto skupinu,
- b) zavržení některých tradic, zcela typických pro Řeky (většinou spojených s církevními svátky a obřady), a přijímání nových zvyků od české společnosti, povětšinou politického charakteru (prvomájové manifestace, MDŽ, brigády, soutěže, slavení Mikuláše),
- c) vytváření zcela nových tradic a kulturních akcí, typických jen pro skupinu emigrantů (např. emigrantské festivaly, oslavy založení KKE , oslavy VŘSR, Rudé armády nebo ilindenského povstání).
- Etnoložka Iva Heroldová uvádí následující „etnokulturní stereotypy“:
„v oblékání žen černé oblečení, ve stravě obliba skopového, hojnost zeleniny, zvláště paprik, rajčat, fazolí a oliv, v normách chování pohostinnost. Ve společenském styku se hodnotila sousedská výpomoc, pracovitost a politická angažovanost. V rodinných vztazích byla konstatována podřízenost ženy muži a v hudebním folklóru kolové tance“.

Období integrace při zachování národní identity „českých Řeků“ – Faktory:

- rozdílný jazyk a rozdílná kultura, které je vymezovaly vůči majoritní české společnosti.
- dějiny řeckých emigrantů, koncentrace v emigr. střediscích a především pocit „provizoria“.
- Emigrantské organizace - měli svůj tisk, svoji literaturu, svoje taneční a pěvecké soubory, školy a následně jazykové kroužky, str. organizace ...

Sociální vzestup emigrantů

- jistý sociální vzestup ve srovnání s jejich životní úrovní na řeckém venkově.
- Měli byty s elektrinou a tekoucí vodou, jistou práci, výhled na důchod.
- V ČSSR objevili lepší spotřebitelskou společnost, než na jakou byli zvyklí, a tuto skutečnost jednoznačně připisovali výdobytkům socialismu.

Rekapitulace: emigrace v Československu v číslech

- r. 1949: 12.100 emigrantů (7.000 dospělých, 5.100 dětí)
- r. 1954: první masová repatriace 800 emigrantů (přestárlí, zajatci, děti bez rodičů)
- r. 1956: příchod 800 řeckých emigrantů z Maďarska (Liberec a Jablonec)
- r. 1962: dle sčítání ČSČK řeckých emigrantů je víc než 13.000 osob
- r. 1968: 1.300 Slavomakedonců přijme pozvání Tita a odchází z ČSSR do Skopje
- 1974-1989: repatriace 10.000 emigrantů do Řecka

Repatriace

- Téměř všichni řečtí emigranti si uchovávali vědomí dočasnosti exilu a stejný pocit pěstovali i v mladších generacích.
- Mezi léty 1979-1985 do Řecka vracelo každoročně asi 500 emigrantů,
- V létech 1985-1989 mají počty repatriovaných klesající tendenci a pohybují se mezi 150 až 350 osobami ročně.
- Celkem se vrátilo do vlasti nebo přesunulo do dalších zemí téměř 10000 řeckých emigrantů.

Status řecké komunity v ČR dnes

- Po konci studené války byl čtyřtisícové komunitě Řeků, která zůstala z rodinných nebo profesních důvodů v Česku, přiznán status národnostní menšiny.
- Řecká komunita v Čechách představuje nejvýznamnější pojítka mezi Českou republikou a Řeckem.
- Převážná většina českých Řeků žije ve smíšených manželstvích a již neusiluje o návrat do Řecka, které považuje spíše za vlast svých předků.
- 10 řeckých komunit – Asociace řeckých obcí v ČR.